

Коалиция за климата
България

За Земята
Приятели на Земята България

София, 23 ноември, 2022 г.

изх. № 3368/23.11.2022

ДО:

**РУМЕН РАДЕВ
ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

**Г-Н АТАНАС ПЕКАНОВ
СЛУЖЕБЕН ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА
ЕВРОПЕЙСКИТЕ СРЕДСТВА, ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОНСУЛТАТИВНИЯ СЪВЕТ ЗА
ЕВРОПЕЙСКАТА ЗЕЛЕНА СДЕЛКА**

**Д-Р ИНЖ. РОСИЦА КАРАМФИЛОВА,
СЛУЖЕБЕН МИНИСТЪР НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ**

**Г-Н РОСЕН ХРИСТОВ,
СЛУЖЕБЕН МИНИСТЪР НА ЕНЕРГЕТИКАТА**

ИВАН ШИШКОВ

СЛУЖЕБЕН МИНИСТЪР НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВОТО

РОСИЦА ВЕЛКОВА-ЖЕЛЕВА

СЛУЖЕБЕН МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ

ЕВРОДЕПУТАТИТЕ:

**Г-Н РАДАН КЪНЕВ, ГРУПА НА ЕВРОПЕЙСКАТА НАРОДНА ПАРТИЯ
(ХРИСТИЯНДЕМОКРАТИ)**

**Г-Н АНДРЕЙ КОВАЧЕВ, ГРУПА НА ЕВРОПЕЙСКАТА НАРОДНА ПАРТИЯ
(ХРИСТИЯНДЕМОКРАТИ)**

Г-ЖА АТИДЖЕ АЛИЕВА-ВЕЛИ, ГРУПА „RENEW EUROPE“

**Г-Н ПЕТЪР ВИТАНОВ, ГРУПА НА ПРОГРЕСИВНИЯ АЛИАНС НА СОЦИАЛИСТИТЕ И
ДЕМОКРАТИТЕ В ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ**

ОТНОСНО: ОБСЪЖДАНИЯ НА МОДЕРНИЗАЦИОНЕН ФОНД В РЕЖИМ НА ТРИАЛОГ

Уважаеми г-н Радев,
Уважаеми г-н Пеканов,
Уважаема д-р Инж. Карамфилова,
Уважаеми г-н Христов,
Уважаеми г-н Шишков,
Уважаема г-жо Велкова-Желева,
Уважаеми г-н Кънев,
Уважаеми г-н Ковачев,
Уважаема г-жо Алиева-Вели,
Уважаеми г-н Витанов,

Изпращаме на Вашето внимание, предложения и аргументи по отношение на дискусиите в режим на триалог в Европейския съюз (ЕС) като част от преговорите за приемане на пакет „Подготвени за цел 55“, касаещи Модернизационния фонд, предназначен за подкрепа на инвестициите за модернизиране на енергийните системи и повишаване на енергийната ефективност на определени държави членки.

Препоръките са разработени от членове на „Коалиция за климата България“, сред които БлуЛинк, Е3G, Екологично сдружение „За Земята“ и WWF България, съвместно с мрежа от европейски публични организации, следящи за успешното и прозрачно изпълнение на Европейската зелена сделка¹.

Понастоящем Модернизационният фонд е в процес на преговаряне като част от законодателното преразглеждане на Директива 2003/87/ЕО за установяване на система за търговия с квоти за емисии на парникови газове (СТЕ) на ЕС (чл. 10 т.1 и чл. 10 г). Предложените промени ще имат сериозни и дългосрочни последици за държавите членки бенефициери, сред които и България, тъй като:

- Размерът на наличната финансова подкрепа ще се увеличи значително;
- Фондът представлява солидна възможност за въвеждане на нови модерни практики в енергийните системи и за постигане на целите на ЕС в областта на климата, както и на климатична неутралност най-късно до 2050 г.

Бихме искали да подчертаем най-съществените промени, предложени от създателите на политики относно Модернизационния фонд и които понастоящем се договарят в рамките на тристранните преговори (триалог) по СТЕ. Смятаме, че тези аргументи биха били полезни за формирането на позицията на България.

На какъв етап са проведените триалози по отношение на Модернизационния фонд?

---

¹ [Обща позиция на европейските партньори на Коалиция за климата България](#)

Участващите страни в триалога предложиха да се увеличи значително размерът на Модернизационния фонд, като в периода 2024-2030 г. към него се прехвърлят допълнително 2,5% от квотите по СТЕ на ЕС. Ако се приеме, че сегашните цени на СТЕ от 70 евро/тон ще останат стабилни средно за периода 2021-2030 г., това означава, че **държавите членки бенефициери ще получат общо 58,54 млрд. евро през четвъртата фаза на СТЕ (2021-2030 г.)**. Разпределението на приходите по държави е показано в приложението по-долу.

Необходима е по-голяма финансова солидарност от страна на ЕС, за да се осигурят на страните с най-ниски доходи средства за постигане на целите на ЕС в областта на климата и за преход към неутрална по отношение на климата икономика. Един много по-голям Фонд за модернизация би бил истинска промяна за държавите членки бенефициери и би допринесъл за преодоляване на значителния недостиг на зелени инвестиции, както и за осъществяване на справедлив енергиен преход. Например проучване на Climate Action Network Europe оценява инвестициите, необходими за постигане на преразгледаната цел за климата от „поне 55% нето“ до 2030 г., като значителни - например 130 млрд. евро за Чехия или 268 млрд. евро за Полша².

Предложените увеличени финансови суми в рамките на Модернизационния фонд биха могли частично да запълнят този недостиг на зелени инвестиции чрез целенасочени инвестиции в областта на възобновяемата енергия и енергийните общности, енергийната ефективност и обновяването на сградите, включително като начин за дългосрочно адресиране на енергийната бедност, съхранението на енергия, енергоразпределителните мрежи и справедливия преход в регионите отделящи значителни въглеродни емисии. Това е особено важно в настоящия момент, когато оперативните програми в рамките на МФР за периода 2021-2027 г. все още са във фазата на програмиране.

За да се използва напълно този потенциал, е важно да се гарантира, че ресурсите на Модернизационния фонд се изразходват за реални действия в областта на климата. В своето законодателно предложение Европейската комисия посочва: *„Обхватът на Модернизационния фонд следва да бъде приведен в съответствие с най-новите цели на Съюза в областта на климата, като се изисква инвестициите да са в съответствие с целите на Европейския зелен пакт и Регламент (ЕС) 2021/1119 [Закон на ЕС за климата]“*³.

Пълно изключване на инвестициите в изкопаеми горива от Модернизационния фонд

Гореспоменатата цел на Модернизационния фонд ще бъде възпрепятствана, ако в обхвата му продължат да се включват инвестиции в изкопаеми горива и в частност изкопаем газ. Настоящата позиция на **Съвета** включва възможността фондът да финансира газови проекти, при условие че те са в съответствие с Таксономията за устойчиви финанси и са оправдани от съображения за „енергийна сигурност“. Тази логика е опасна поради изброените по-долу причини.

Позицията на **Комисията** е по-рестриктивна по отношение на подпомагането на инвестициите в газ, но все пак оставя отворена вратата за някои видове операции, базирани на изкопаеми горива (напр. преминаване от въглища към газ или адаптиране на газовата инфраструктура към използването на нисковъглеродни/възобновяеми газове).

² Вж. Climate Action Network Europe, “The contribution of EU spending plans to ambitious NECPs”, август 2022 г., стр. 23, https://caneurope.org/content/uploads/2022/08/Final-report_UNIFY_EU-FUNDS.pdf.

³ Законодателно предложение на Комисията за преразглеждане на Директивата за СТЕ от 14 юли 2021 г., съображение 38, https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:618e6837-eec6-11eb-a71c-01aa75ed71a1.0013.02/DOC_1&format=PDF

Европейският парламент изключи инвестициите в изкопаеми горива от обхвата на Модернизационния фонд. В интерес на държавите членки бенефициери е да се придържат към тази позиция, тъй като:

- Войната в Украйна показва, че енергийната сигурност зависи от европейското производство на енергия и масовото внедряване на възобновяеми енергийни източници и мерки за енергийна ефективност, които станаха много по-евтини от газа и показва, че са абсолютно необходими, за да се освободи ЕС от зависимостта си от руския газ, но и газа като цяло. Това е особено важно за държавите-членки от Централна и Източна Европа (ЦИЕ), които пострадаха от несигурността на доставките на руски газ. Разчитането на газ при производството на електроенергия и топлинна енергия би означавало несигурност и по-високи разходи за гражданите, които вече страдат от покачващата се инфлация в ЕС.
- Рискът от блокиращо ВЕИ инвестициите преминаване на газ е висок и често се подценява от държавите членки, които днес разчитат на въглища. Единствено директното преминаване към енергия от възобновяеми източници е пътят, който би гарантирал както изпълнение на целите по отношение на климата, така и дългосрочни социални ползи и адресиране на енергийната бедност. За тази цел трябва да се използват изцяло ресурсите от Модернизационния фонд.
- Надеждите в региона на ЦИЕ за масово използване на водород в съществуващите газови мрежи няма да бъдат осъществени, което ще доведе до невъзвръщаеми разходи и пропуснати инвестиционни възможности. Само малка част от съществуващата газова инфраструктура може да поддържа т.нар. „зелен“ водород, който сам по себе си (поради ограниченото му предлагане и неразвит пазар) може да представлява решение само за тежката промишленост, но не и за топлофикационния и електроенергийния сектор.
- Включването на изкопаемия газ в Таксономията за устойчиви финанси на ЕС рискува да подкопае неотдавнашните усилия на ЕС да прекрати зависимостта си от изкопаеми горива, и по-специално от руските изкопаеми горива. Това е така, защото те стимулират изграждането на нови газови централи, което увеличава търсенето на газ в ЕС - точно обратното на целите на RePowerEU. Освен това някои държави като Австрия и организации от гражданския сектор⁴ оспорват законосъобразността на Делегирания акт на Таксономията за устойчиви финанси, което означава, че съществуват правни рискове при позоваването на този акт в критериите за допустимост на Модернизационния фонд: ако актът бъде отменен от Съда на Европейския съюз, последиците за допустимите проекти по Модернизационния фонд ще бъдат непредсказуеми.

Обвързване на достъпа до Фонда с приемането на национални цели за неутралност по отношение на климата

Максималното оползотворяване на Модернизационния фонд за ускоряване на енергийния преход и модернизацията на застаряващата енергийна инфраструктура и други нужни реформи

⁴https://www.wwf.eu/what_we_do/sustainable_economies/?7581466/EU-Taxonomy-Environmental-groups-start-legal-action-against-sustainable-gas-classification

(например действия за децентрализация на енергийната система и дългосрочно адресиране на енергийната бедност сред домакинствата) могат да се осъществят чрез стриктно планиране, подкрепено от ясна публична стратегия за разпределяне на средствата⁵. Плановете за отпускане на средства трябва да бъдат в съответствие с националните и общеевропейските усилия за постигане на неутралност по отношение на климата.

За да се приведе Модернизационният фонд в съответствие с целите в областта на климата и целта на ЕС за неутралност по отношение на климата, **Европейският парламент** включи в преговорната си позиция разпоредба, която поставя условие за подкрепа от фонда само за допустимите държави, които приемат правно обвързващата си цел за постигане на неутралност по отношение на климата най-късно до 2050 г. (изменение № 224а). Това изменение може да спомогне за въвеждането на конкретни планове за постигане на неутралност по отношение на климата и да гарантира, че всички проекти, финансирани от Модернизационния фонд, водят до постигането на тази цел.

В интерес на държавите членки бенефициери е да се присъединят към позицията на Европейския парламент, тъй като:

- Много страни от ЕС са приели национална цел за неутралност по отношение на климата, включително някои от бенефициерите на Модернизационния фонд (вижте. Приложение 1 по-долу). Другите държави членки следва да последват примера им и да действат като единен блок от „държави, участващи във Модернизационния фонд“.
- Държавите членки бенефициери продължават да имат водеща роля при определянето на датата за постигане на целта за неутралност по отношение на климата на национално равнище, както и при вземането на решения относно националните мерки и проекти за нейното постигане. Приемането на това сега ще предотврати бъдещи предложения на равнище ЕС за разпределяне на усилията чрез обикновена законодателна процедура.
- Тя ще предостави гаранции на държавите членки, които не са бенефициери, че техният финансов принос ще подпомогне постигането на колективната цел за неутралност по отношение на климата най-късно до 2050 г.
- Всички страни от ЕС трябва да постигнат неутралност по отношение на климата в крайна сметка, а определянето на целта за това сега ще насочи дебата през следващите години към това как може да се финансира това развитие на икономиките и каква допълнителна финансова подкрепа може да се предостави на европейско равнище.

Създаване на специален компонент или приоритетна инвестиционна програма на фонда за домакинствата, с подкомпонент за енергийно и транспортно бедните домакинства, за финансирането на дългосрочни мерки за декарбонизация на сградния и транспортния сектор, съобразени с фокуса на целия пакет „Подготвени за цел 55“ към ниско доходните групи.

- Много страни от ЕС поставят приоритети и обособяват компоненти за домакинствата в своите Модернизационни фондове⁶ (напр. Чехия⁷ има специален

⁵ Пример от Чехия: <https://www.sfzp.cz/en/about-the-modernisation-fund/>

⁶ Примери на финансирани до момента проекти за всяка държава [Investments - Modernisation Fund](#)

⁷ [Na podporu úspor energií v domácnostech půjde z modernizačního fondu 54 miliard - Novinky](#)

компонент за всички домакинства и подкомпонент за нискоразходни мерки за енергийно бедни домакинства, Унгария⁸ има програма за енергийни общности, Полша⁹ е с първата си приоритетна програма във фонда за жилищно обновяване, Естония¹⁰ - програма за обновяване на публичен сграден фонд и снабдяване с електрически влакове и автобуси за публичен транспорт).

- България все още няма обособен акт, уреждащ условията и реда за финансиране на проекти от Модернизационния фонд. Липсва и фонд за дългосрочни мерки за повишаване на енергийната ефективност за домакинствата. Основните принципи на Зелената сделка за „енергийна ефективност на първо място“ и „да не изоставим никой в прехода“ изискват целенасочена работа с най-уязвимите и обособяване на подкомпоненти за работа конкретно с енергийно бедните домакинства във всеки европейски финансов инструмент.
- България е с най-високо ниво на енергийна бедност в целия ЕС и изключително нисък процент обновени сгради. Очакваното финансиране за домакинствата по Плана за възстановяване и устойчивост и по Декарбонизационния фонд ще бъдат силно ограничени и недостатъчни за нуждите на жилищния сграден фонд в България.
- Декарбонизацията на сградния фонд предполага добра конструкция на сградите и достигане на висок клас на енергийна ефективност. Ниското ниво на инвестиции в обновяване ще бъде пречка пред бързото декарбонизиране на сградите.

Включване на програми за модернизирание и развитие на топлофикациите с технологии, базирани на възобновяема енергия в инвестиционната ниша за ВЕИ за отопление и охлаждане и целогодишно топла вода¹¹:

- Близо две трети от потреблението на газ в България се ползва от топлофикационните дружества, които снабдяват около 11% от населението в страната. Декарбонизирането на сградите, отоплявани с централно топлоснабдяване, предполага инвестиции във ВЕИ топлофикации на първо място, за да се избегне налагането на въглеродни данъци на тези сгради и покачването на сметките на широк кръг домакинства.

Включване на програми за стимулиране и подпомагане на включването на уязвими потребители в общности за производство на енергия от възобновяеми източници:

- Във все повече държави възобновяемата енергия е основен инструмент и за справянето с енергийната бедност. На места част от капацитета на общински соларни централи се заделя за уязвими домакинства, които получават определено количество електричество безплатно или на преференциална цена. Такава помощ могат да оказват и енергийни общности, създадени от граждани, които инвестират

---

⁸ [hu_mf_annual_report_2021_en.pdf \(europa.eu\)](#)

⁹ [pl_mf_annual_report_2021_en.pdf \(europa.eu\)](#)

¹⁰ [ee_mf_annual_report_2021_en.pdf \(europa.eu\)](#)

¹¹ [bg_mf_annual_report_2021_en.pdf \(europa.eu\)](#)

в проект за собствени нужди, но могат да решат дали да продават или даряват излишъка от произведената енергия.

От името на Коалиция за климата България и нейните членове ще се радваме да предоставяме допълнителна информация, по отношение на напредъка на дискусиите в режим на триалог за Модернизационния фонд и пакет „Подготвени за цел 55“.

Лица за контакт:

Апостол Дянков, ръководител на програма „Климат и енергия“, WWF България
adyankov@wwf.bg

Павел Антонов, изпълнителен директор, Фондация “БлуЛинк”, тел.: 0888 704 661,
pavelan@bluelink.net

Радостина Славкова, координатор “Енергия и климат”, ЕС “За Земята”
r.slavkova@zazemiata.org

Приложение 1: Общо очаквани приходи от Модернизационния фонд (2021-2030 г.) за всяка държава членка

Бенефициенти на Модернизационния фонд	Брой квоти за периода 2021-2030 г. (в млн.)	Очаквани приходи при цена на СТЕ от 70 евро на тон (в милиарди евро)	е приела национална цел за неутралност по отношение на климата
България	26	1.80	Не
Чешка република	218	15.26	Не
Естония	12	0.83	Не
Гърция	20	1.39	Да
Хърватия	19	1.34	Не
Латвия	6	0.43	Да
Литва	19	1.36	Не
Унгария	31	2.17	Да
Полша	187	13.08	Не
Португалия	17	1.19	Да

Румъния	220	15.39	Не
Словакия	61	4.30	Не
ОБЩО	836	58.54	

* данни от позицията на ЕК относно Директивата за СТЕ, която не признава Словения за страна бенефициер.

** Словения е приела национална цел за неутралност по отношение на климата. Държавите членки, които не са бенефициери и са приели национална цел за неутралност по отношение на климата, включват Дания, Франция, Финландия, Германия, Ирландия, Люксембург, Нидерландия, Испания и Швеция.